

Duurzaamheid

It's Not Easy Being Green

Wat doe je als je als ontwerper meer wilt leren over duurzaamheid en je door de (groene) bomen het bos niet meer kan zien? Ontwerpers Paula Raché en Aart van Bezooyen hebben een half jaar de tijd genomen voor een onderzoek naar duurzaamheid door de hele wereld heen.

Het project 'It's Not Easy Being Green' concentreert zich op het verzamelen en uitwisselen van lokale kennis over duurzaam ontwerpen, materiaalgebruik en het creëren van een duurzaam bewustzijn. Paula Raché en Aart Bezooyen reizen via Zuid-Amerika, Nieuw Zeeland en Australië richting Azië. In dit artikel een greep uit hun vele ervaringen.

Tandpastatubes

Schattdecor, een printer van decorpapieren voor de meubelindustrie, is een van de lokale bedrijven die intern ontwerpers heeft aangesteld om toepassingen te vinden voor de (prachtige) restmaterialen zoals misdrukken en papierresten voor het kalibreren van de productie. Onze workshop in Curitiba met papiermateriaal van Schattdecor en studenten van de PUCPR Universiteit en heeft tot nieuwe ideeën voor toepassingen geleid, zoals skateboards, verlichting en meubels. Een mooi resultaat is dat er plannen zijn tussen PUCPR en Schattdecor om intensiever samen te werken en met jonge ontwerpers nieuwe toepassingen te onderzoeken en te ontwikkelen voor restmaterialen.

Ook kunnen ontwerpers een rol spelen in materiaalontwikkeling uit post-consumer afval. 'Ecoteto' is bijvoorbeeld plaatmateriaal gemaakt uit resten van tandpastatubes. Een van de huidige producttoepassingen zijn afvallemmers op de campus van PUCPR, maar er wordt nog onderzoek gedaan naar de materiaalkwaliteiten om meer passende toepassingen te vinden voor het materiaal.

Silent green

In Buenos Aires spreken we in het Centro Metropolitano de Diseño, het lokale designcentrum, dagelijks met een paar ontwerpers en architecten. We zijn erg onder de indruk dat duurzaamheid bij veel creatievelingen een vanzelfsprekend thema is. Een van de ontwerpers is productontwerper Diseñaveral. We spreken over het communiceren van duurzaamheid in productontwerpen. Het is interessant te horen dat deze ontwerpers bewust geen groen- of ecolabel aan hun producten hangen, ook al passen ze veel aspecten van duurzaamheid toe in materiaalgebruik en productie. Volgens Diseñaveral leiden veel van deze groene labels ertoe dat alleen specifieke lifestyle-groepen zoals de LOHAS (Lifestyle of Health and Sustainability) deze producten

kopen, en niet het algemene publiek. Diseñaveral's doel is het grote publiek met kwalitatief goede producten te bereiken, waarbij duurzaamheid als toegevoegde waarde vaak ontdekt wordt tijdens het gebruik. Deze strategie hebben we tijdens het gesprek benoemd als 'Silent Green'.

Minderwaardig

Teleurstellend is dat buiten het designcentrum weinig voorbeelden te vinden zijn van duurzaam ontwerpen in het dagelijkse leven. Voor een deel heeft dit te maken met vooroordelen. Duurzaamheid is vaak gerelateerd aan duurzaam materiaalgebruik, zoals ontwerpen met bamboe. Over het algemeen is echter de perceptie van natuurlijke materialen niet positief in Argentinië. Materialen die uit de natuur komen worden door veel mensen gezien als minderwaardig, industriële materialen daarentegen hoogwaardig. Dit komt met name omdat Argentinië nog natuur en grondstoffen in overvloed heeft. Ter vergelijking, Argentinië is ongeveer zo groot als Europa en heeft slechts 40 miljoen inwoners – er is dus natuur in overvloed voor iedereen. Van een van de ontwerpers horen we dat een nieuwe beleid in opkomst is met belastingvoordelen

voor bedrijven die duurzaam ondernemen. Het is echter nog onduidelijk wanneer en hoe dit wordt geïmplementeerd.

Bioplastics

Chili is waarschijnlijk het meest nieuwsgierige land dat we tot nu toe bezocht hebben. De Duoc universiteit in Santiago heeft ons via www.itnot-easybeinggreen.net gevraagd een lezing en een workshop te organiseren. Misschien is Chili geen trendsetter in Zuid-Amerika – tijdens een interview vraagt een journalist ons voorzichtig: 'Do you think we are twenty years behind?' – toch hebben we grote verwachtingen van dit land. Waarom? Chili heeft een cultuur van aanpassing en improvisatie, naar onze mening een goede basis voor grote veranderingen richting duurzaamheid. Een goed voorbeeld is Augusto Cubillos die een carriërwissel maakt van computeringenieur bij Microsoft naar bioplastische pionier (BioMorgan) in Chili. De workshops die we hier organiseren zijn bedoeld om bewustzijn te creëren over het thema duurzaamheid bij studenten grafisch ontwerp. Onze opdracht was een boodschap te visualiseren met tijdelijke materialen. Dit was een goede oefening om de rol

Chili – Kookles bioplastics

'Misschien is Chili geen trendsetter in Zuid-Amerika, toch hebben we grote verwachtingen van dit land.'

Chili – Slechts eentje meer (kauwgom)

Brazilië – Afvalscheiding in Curitiba

van grafisch ontwerpers als 'messenger' te demonstren en meningen te uiten. Ook was het goed om over materiaal als medium na te denken. We hebben de studenten natuurlijke materialen laten zoeken en zelf bioplastics leren koken om te laten zien dat materiaalkeuze een boodschap kan versterken en het materiaal (net als de vorm) kan worden ontworpen.

Kauwgombal

Studenten vertellen ons dat ze zich irriteren aan de heersende mentaliteit: 'slechts één meer', waarbij mensen zeggen dat een klein beetje kauwgom of verpakking afval niet zo erg is. Die mensen beseffen zich echter niet dat alle beetjes samen een grote afvalberg vormen. Een groep studenten heeft dit gevisualiseerd met een kauwgombal. Duurzaamheid leeft op de universiteit. Er is zelfs een nieuwe ontwerpcurcus voor duurzaamheid. Ook worden posters, zoals onze aankondiging, tweezijdig bedrukt.

Anderzijds hebben we een mede-eigenaar van een verpakkingsbureau bezocht, die vertelde dat hij nog nooit een aanvraag voor een duurzaam verpakkingsontwerp gekregen heeft uit Zuid-Amerika, terwijl hij al vijftig jaar lang klanten uit Chili, Brazilië, Argentinië en Mexico bedient. Aangezien Chili de grootste kunststofverbruiker is in Zuid-Amerika, kunnen alternatieven hier een groot verschil maken.

Green School

Bij onze aankomst in Bali schrikken we van Bali's afvalprobleem. Tijdens lokale gesprekken leren wat dat veel Balinezen niet op de hoogte zijn van de gevaren van plastic. Vroeger werd bijna alles van natuurlijke materialen gemaakt zoals bananen- en palmladeren, oftewel "verpakkingen" die in de natuur belanden en composteren. De toenemende plastic verpakkingen worden in de natuur weggegooid of voor de deur verbrand en vervuilen steeds meer bossen, rivieren en zelf rivervelden. Helaas is dit probleem groterdeels ontstaan door het gebrek aan educatie over de gevaren van plastic en het bijbehorende milieubewustzijn. Bamboe leren we hier kennen als supermateriaal met duizend-en-één toepassingen. Van steigers (voor huizenbouw) tot behang, van verlichting tot bloembakken. Bamboe is hier in overvloed aanwezig, groeit snel en is betaalbaar voor de lokale bevolking.

De Green School in Bandung, die volledig uit bamboe is gebouwd, is een van de meest indrukwekkende toepassingen die we gezien hebben. Green School is een internationale school voor kinderen, waarbij duurzaamheid een belangrijk onderdeel is van het lesprogramma. Naast de lessen in Engelse taal, wiskunde en natuurkunde krijgt duurzaamheid speciale aandacht in de zogenaamde 'Green Studies' en 'Creative Arts'. Green School ziet zichzelf als rolmodel voor toekomstige opleidingen, waarbij meer nadruk wordt gelegd op duurzaamheid en interactie met de natuur. Er is veel 'learning by doing', aandacht voor persoonlijke en sociale ontwikkeling en milieubewustzijn. Deze privé-school is ontstaan op initiatief van architect John Hardy en zijn vrouw Cynthia. Helaas kost deze school ongeveer \$10.000 per jaar, waardoor de opleiding niet toegankelijk is voor iedereen. Er zijn blijkbaar stipendia voor enkele Indonesiërs maar door de lokale bewoners (die gemiddeld \$80 per maand verdienen) wordt het vooral gezien als een 'rich kids school'.

Paula Raché en Aart van Bezooyen

Over de auteurs

Paula Raché werkt in Hamburg als grafisch ontwerper aan publicaties, verpakkingen en tentoonstellingen. Aart van Bezooyen is docent en oprichter van Material Stories waar hij als onafhankelijk adviseur inspireert en informeert over materiaalinnovatie in ontwerpen. Paula en Aart gebruiken hun creativiteit om alternatieve oplossingen te ontwerpen voor een meer duurzame toekomst.

www.itnoteasybeinggreen.net